

Marttojen hanke Swazimaassa tukee naisia ja nuoria hankkimaan oman toimeentulonsa. teksti ja kuva TERHI LINDQVIST

Uusi polku tulevaisuuteen

–NÄMÄ TYTÖT TULEVAT ERI PUOLIL- ta maata, monenlaisista taustoista. Yhteistä heille on se, että jossain vaiheessa kasvamisen polku on mennyt väärään suuntaan. Tielle on osunut aikuinen, joka on käyttänyt nuoruutta väärällä tavalla hyväkseen, **Jabu Dlamini** kertoo. Hän työskentelee apulaisjohtajana Elusitweni Help Centerissä, Swazimaan Ezulwini-laaksossa, eteläisessä Afrikassa.

– Suurin osa tytöistä on hiv-positiivisia. Osalla on ongelmia alkoholin kanssa, osa on tienannut elantoa prostituutiolla. Muutamilla on jo omia lapsia, vaikkei kukaan ole vielä täysi-ikäinen.

Elusitweni Help Center on yksi niistä 24 ryhmästä, joita Marttojen ja Swazimaan yliopiston hanke tukee vuosina 2013–2015. Hankkeen nimi on Kestävä toimeentulo ja osallisuus yrittäjyyssaitojen kautta. Siihen on valittu naisten ja nuorten ryhmiä, jotka valmistavat myyntiin säilykkeitä, vaatteita, koriste-esineitä, puhdistusaineita ja ihonhoitotuotteita.

Hankkeen kotitalousneuvojat tuovat Elusitweniin oman osaamisensa ja opettavat ansaitsemaan vaikkapa kasvitarihaviljelyllä tai maapähkinävoin valmistuksella. He ohjaavat yliopiston asiantuntijoiden tuella ryhmiä parempaan laatuun, pienimuotoiseen sarjatuotantoon ja hyvään markkinointiin. Ryhmät saavat opetusta myös naisten ja nuorten yhteiskunnallisista oikeuksista ja hyvästä ravitsemuksesta.

Jokainen tarvitsee omia tuloja

– Tytöt asuvat täällä keskimäärin vuoden-pari, sitten palaavat kotiseudulleen. Jos paluu omaan perheeseen on mahdollista, koska entinen hyväksikäyttäjä asuu siellä, etsimme uutta sijoituspaikkaa. Joskus hyväksikäyttäjä on sama henkilö, joka antaa sinulle ruokaa ja pitää sinut hengissä. Kierre on valmis. Siksi jokainen tarvitsee omia tuloja.

Dlamini on koulutukseltaan teologi.
– Täällä tytöt kutsuvat minua konsaapeliksi. Saatan joskus sanoa tiukastikin. Me tarjoamme aika tiukkoja rajoja, mutta myös kunnioitusta ja rakkautta.

– Jotta naisten asema paranisi, on välttämätöntä muuttaa ihmisten asenteita ja kouluttaa lisää naispoliiseja. Liian usein käy niin, että rikoksen uhria ei uskota. Näin kävi myös minulle teini-ikäisenä, joten tiedän, mistä puhun. On opetettava, että rikoksesta ei saa vaieta.

– Tämän hankkeen tuomat viljely-, ruoanvalmistus- ja käsityötaidot voivat avata näille tytöille uutta polkua tulevaisuuteen, sanoo Jabu Dlamini. •

Kirjoittaja on Marttaliiton kehittämispäällikkö. Terhi Lindqvist ja Marttaliiton hallituksen jäsen Riikka Vacker vierailivat Swazimaassa lokakuussa 2013.

Omat kokemukset auttavat Jabu Dlaminiä ymmärtämään Elusitwenin tyttöjen tilannetta.

Osallistu – lahjoita

Martat Swazimaassa 2013–2015

» Hankkeeseen on saatu ulkoministeriön tukea ja martat keräävät sille omarahoitussuutta.

» Myös marttojen toinen kehitysyhteistyöhanke jatkuu Kamerunissa.

Keräystili: Danske Bank
FI15 8000 1570 4855 90/
Marttojen kehitysyhteistyö
Lisätiedot:
terhi.lindqvist@martat.fi,
p. 050 516 9412

Keräyslupa: 2020/2013/2590.
Lupa voimassa 2.8.2013–1.8.2015.

MARTTA 8/2014

Koulutusta

MARTTOJEN TUELLA

TEKSTI JA KUVAT TERHI LINDQVIST

Marttojen hanke Swazimaassa, eteläisessä Afrikassa, tukee kotitalousneuvojen lisäkoulutusta. Neuvojat ohjaavat ryhmiä, joissa naiset opiskelevat kotitalous- ja yrittäjäystaitoja.

Marttaliiton

puheenjohtaja

Lea Sairanen ja

kehittämispäällikkö

Terhi Lindqvist

tekivät hankeseu-

rantamatkan Swazimaahan

lokakuussa. ●

MAPHALALENIN naisten ryhmä on toiminut yhdessä viiden vuoden ajan Hhohhon alueella. Naiset ompelivat tuotteita myyntiin. Tavoitteena on säästää yhteistä rahaa ja laajentaa toimitilaa. Rose Magagula otti mitat Lea Sairasesta, ja kolmen tunnin kuluttua perinneasu pinafa oli valmis.

KALANGA-RYHMÄ Lubombon alueella valmistaa säilykkeitä. Ryhmä on tukiryhmä HIV-positiivisille ja heidän läheisilleen. Lääkityksen lisäksi on tärkeää huolehtia hyvästä ravitsemuksesta. Ruokaa valmistetaan omaan käyttöön ja myyntiin, kertoo ryhmän johtaja Teresa Gamedze.

Veggie atchaar -kasvishöystö on niin tulista, että suomalaiselle nousee kyynelleet silmiin. Tätä ohjetta muokataan vielä marthailloissa suomalaisen suuhun sopivammaksi.

SHISELWENISSÄ maistettiin itse tehtyä apelsiini-marmeladia ja seurattiin melonihillon valmistusta.

Neuvojat ovat innoissaan Marttahankkeesta järjestetystä täydennyskoulutuksesta. On tärkeää päästä jakamaan kollegoiden kanssa tietoa ja kokemuksia. Neuvojat saavat yliopiston kautta uusinta tietoa ja taitoja, ja opit saadaan heti käyttöön naisryhmissä.

tuva valtio Etelä-Afrikan ja Mosambikin valissa.

UUE TYÖTÄMME AFRIKASSA

Uusi tarvitaan kotitalous- ja yrittäjyyskurssien järjestämiseksi Kamerunin ja Swazimaan naisille. Marttojen kautta lahjoitukset menevät perille luotettavasti ilman välkäsiä. Marttaliitolla on kaksi kansainvälistä kumppania: Kamerunissa kotitalousjärjestö ACESF-CA ja Swazimaassa Swazimaan yliopiston uluttajatieteiden laitos.

Yhteistyötili Danske Bank FI15 8000 1570 4855 90 / Marttojen kehitysyhteistyö. Tiedonantoihin mielellään marttayhteistyksen tai tilaisuuden nimi. Yhteistyötilin yhteinen keräyslupa: 2020/2013/2590. Lupa voimassa 8.2013-1.8.2015 koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

MIHIN MARTTOJEN TUKI KÄYTETÄÄN?

Swazimaassa vuosina 2013-2015 yli 400 naista osallistuu 24 kotitalousryhmän toimintaan. Heitä ohjaavat ammattilaisneuvojat, jotka saavat Marttahankkeessa lisäkoulutusta. Lisäksi hankkeen avulla kylliin hankitaan naisten tarvitsemia työvälineitä ja raaka-aineita, jotta ryhmien toiminta muuttuisi taloudellisesti entistä kannattavammaksi.

MIHIN OSALLISTUT SUOMESSA

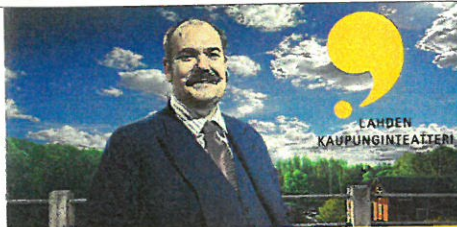
Marttayhdistys voi osallistua yhteistyöhön marttailan kahvirahalla tai järjestämällä ruokakurssin. Järjestä yhdistyksen Afrikka-ilta senäisesti, tai ota yhteyttä piirisi vapaaehtoiseen kv-marttaan. Vuoden 2015 alusta kv-martoilla on käytössään Swazimaalainen eittö -aineisto. Varaa kevään marttailta kalenteriin jo nyt! Lisätietoja omasta piiristäsi tai Terhi Lindqvistiltä, p. 050 516 412, terhi.lindqvist@martat.fi

Uusi matkasta lisää Lea Sairasen blogista: marttamamma.blogspot.fi

SWAZIMAAN yliopistosta valmistuu vuosittain 1 500 opiskelijaa, joista suurin osa suorittaa alemman korkeakoulututkinnon. Yliopisto on Marttojen yhteistyökumppani, joten Lea Sairanen ja Terhi Lindqvist saivat hankeseurantamatkallaan kutsun vuotuisen valmistujaisjuhlaan. Jokainen opiskelija hakee todistuksensa tiedekunnan dekaanilta ja tervehtii kuningas Mswati III:tta, joka on yliopiston päämies.

MUKANA valmistujaisjuhlissa Marttaliiton puheenjohtaja Lea Sairanen sekä Marttahankkeen projektsihteeri Miriam Dlamini ja projektipäällikkö Thokolazi Sibiya. Tohtori Sibiyän 12-vuotiaan sisarentyttären tytär haaveilee insinööriopinnoista. Esikuvat ja samaistumiskohteet ovat tärkeitä, ja tälle tytölle isotäti on tärkeä roolimalli ja opintojen mahdollistaja.

Ilmari Turja **SÄRKELÄ ITTE**

Komediaklassikko itseriitöisesta
tehtaanjohtajasta

Ohjaus Jussi Helminen

ENSI-ILTA 24.1.2015

Ryhmämyynti (03) 752 6000 / Lippumyynti 0600 30 5757 (1,53 €/min+pvm) / www.lahdenkaupunginteatteri.fi / www.lippu.fi

Ebb & Fosse – Kander – Ebb **CHICAGO**

Rikollisen hyvä showmusikaali
tähteydestä ja kilpailusta

Ohjaus Miika Muranen

Kevään esitykset myynnissä!

Joni Skiftesvik **KATSASTUS**

”Pikku vikoja. Heleppo korjata.”

Rouhea komedia katsastusreissusta ja isäksi tulemisesta

Ohjaus Heikki Kujanpää

Kevään esitykset myynnissä!

SWAZIMAA

Kotitalouskoulutusta ja -välineitä

MARTIN 4-5/2015

Pienin askelin eteenpäin

Pistävä chilin ja inkiväärin tuoksu kulkeutuu kylätalon ikkunoista ja saa vieraat yskimään jo ulko-ovella. Tänään talon on valloittanut kymmenpäinen joukko naisia, jotka tottunein ottein vispaavat käsin pyöritettäviä chilimyllyjä ja silpuavat valkosipulia.

Makhondolwanen kylässä läntisessä Swazimaassa toimiva *Nyambo support group* on tukiryhmä HIV-positiivisille ja heidän perheenjäsenilleen. Ryhmä on perustettu vuonna 2004, ja nyt siihen kuuluu 21 naista. He kokoontuvat keran viikossa valmistamaan säilykkeitä

sekä palasaippuaa ja muita puhdistusvälineitä, joita he myyvät naapurustossaan ovelta ovelle tai viereiselle ala-asteelle.

Marttaliiton yhteistyöprojektin myötä Nyambo-ryhmä on saanut kaasulieden, leikkuuvälineitä ja suurtalousastioita. Aiemmin naiset joutuivat tuomaan omat tarvikkeensa kotoa, ja keittämiseen käytettiin pientä kaasupoltinta.

Uudet välineet helpottavat työtä. Kattiloita ei enää tarvitse kantaa kilometrien päästä paahtavassa kuumuudessa – Makhondolwane on maan kuumimpia seutuja. Myös tuotanto on kasvanut: kun ennen ryhmä valmisti chilikasti-

ketta viisi litraa päivässä, tänään kastike täyttää 20 litran kattilan.

TOIMEENTULO MONESTA LÄHTEESTÄ

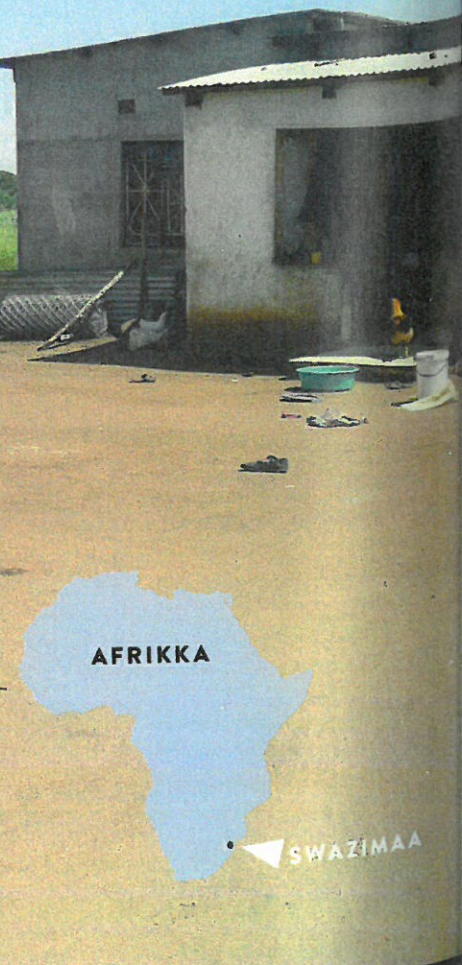
Nonophile Masina on yksi ryhmän HIV-positiivisista jäsenistä. Swazimaassa HIV/AIDS-epidemia on maailman vakavimpia. Joka neljäs swazimaalainen kantaa tautia ja vieläkin useampi kärsii välillisesti perheenjäsenen sairauden vuoksi.

Sekä HIV-testi että oireita lievittävät lääkkeet ovat ilmaisia. Nyambon ryhmä on esimerkki siitä, että taudin kanssa eläminen on mahdollista.

Nonophile Masinan talossa asuu yhdek-

Nonophile Masina majoittaa talossaan seitsemänhenkisen perheensä lisäksi myös sisukoan ja hänen lastaan.

AFRIKKA

SWAZIMAA

Maaseudun kylätalolla Swazimaassa tehdään chilisäilykettä. Tuotanto on tehostunut ja myytävää valmistuu enemmän kuin ennen. Marttojen tuella naisryhmä on hankkinut kaasulieden ja isompia kattiloita. TEKSTI JA KUVAT TUULI ORASMA

...än henkilöä: viisi lasta, iältään 4–16-vuotiaita, vanhemmat ja Nonophilen sisko lapsineen. Nuorinta lukuun ottamatta kaikki Nonophilen lapset ovat koulussa, mikä ei ole maaseudulla itsestäänselvyys. Seitsemän vuotta kestävä ala-aste on ilmainen, mutta yläasteen koulumatkat ovat monelle perheelle liian raskas taakka. Vain alle kuusi prosenttia väestöstä on käynyt yläasteen loppuun.

Nonophilen tulot tulevat monesta eri lähteestä, mikä on perheissä hyvin tavallista. Talonsa takana Nonophile viljelee maissia ja puuvillaa. Satokauteen pihan hedelmät vieään naapuruseen myytäväksi. Viimeiset kymmenen vuotta säilykkeet ja siivoustarvikkeet ovat tuoneet pienen lisän perheen tuloihin.

Vaihtelevissa olosuhteissa kaikki lisäenergiä on tarpeen. Tänä vuonna kuuus on kutistanut maissisadon niukaksi, joten perhe joutuu ostamaan ruokaa narkkinoilta yhä enemmän. Tulevaisuudessa säilykemyynnin toivotaan kasvavan niin, että huonoinakin satoausina rahat riittävät maissipuuron lisäksi vihanneksiin ja lihaan.

INNOISSAAN LISÄKOULUTUKSESTA

Marttaliitto on tehnyt yhteistyötä Swazimaan yliopiston kanssa vuodesta 2013 lähtien, ja ensimmäinen hanke saadaan päätökseen. Toimintamalli on yliopiston itsensä ehdottama: kotitalousneuvojat saavat täydennyskoulutusta tuluttajatieteiden laitoksella ja vievät asiantuntemustaan naisten ja nuorten ohjelmajärjestäjille. Ryhmiä on yhteensä 24, ja ne valmistavat säilykkeitä, leivonnaisia ja koulupukuja. Ryhmit ovat myös saaneet uusia työvälineitä ja raaka-ainepaketteja suurempaa ja laadukkaampaa tuotantoa varten.

Swazimaassa on kolmisenkymmentä kotitalousneuvojaa. He työskentelevät maatalousministeriön alaisuudessa. Neuvontatyö on kovin erilaista kuin Suomessa, sillä jopa neljänä päivänä viidestä neuvojat vierailevat ohjaimensa ryhmien luona, usein maaseudulla, kuoppaisten hiekkateiden päässä.

Yksi neuvojista on **Bongekile Jele**, joka ohjaa Nonophile Masinan ryhmää. Hänen mukaansa Marttaliiton projekti on tuonut neuvojille sekä kaivattua päivitystä ammattitaitoon että iloa ryhmien edistymisestä.

– Olemme kaikki todella innoissamme, sillä kukaan meistä ei ole tainnut saada lisäkoulutusta valmistumisensa jälkeen. Tuotannon kasvun näkeminen projektiryhmissä on koskettavaa. Ryhmillä on aina ollut motivaatiota, mutta materiaalipakettien ansiosta tämä energia saadaan todella hyötykäyttöön, sanoo Bongekile Jele.

HAAVEENA LASIPURKIT Nyambo-ryhmä on työskennellyt uusilla välineillä neljä kuukautta. Tällä hetkellä myynti tuo Nonophile Masinalle noin 300 emalangeria (noin 23 euroa) kuussa, mikä on jo hieman enemmän kuin puoli vuotta sitten.

Bongekile Jele toivoo, että ryhmä saa tulevaisuudessa lisätukea, jos Marttaliiton hanketta päädytään jatkamaan.

– Tämä on harvinaisen yhteistyökykyinen ryhmä, ja he ovat ehdottomasti osoittaneet motivaationsa saamiensa välineiden ja lisäkoulutuksen myötä. Seuraavaksi kylätaloon tulisi saada kunnolliset lukot ja ikkunat varkaiden varalta, ja tuotteet tarvitsisivat jonkinlaiset etiketit, Bongekile kertoo.

Nonophile uskaltaa ajatella jo pidemmälle.

– Lasipurkit. Jos joskus haluaisimme tuotteemme supermarkettiin, meillä tulisi olla lasipurkit heiveröisten muovirasoiden sijaan.

Todellisuudessa supermarkettien hyllyt ovat kaukana. Jo lasipurkit olisivat tällä hetkellä liian suuri menoerä, mutta tuotteet eivät edes läpäisisi tiukkoja elintarvikehygienian standardeja. Lisäksi ryhmällä ei ole varaa kuljettaa tuotteitaan kaupunkiin asti.

Seuraava realistinen askel on muuttaman kilometrin päässä sijaitseva kyläkeskittymä, jonne ryhmä toivoo pääsevänsä myymään tuotteitaan. Jos projektin myötä kylään saadaan tulostin, ehkä Nyambon rasioiden kylkeen ilmestyvät jonakin päivänä myös oikeat etiketit. ●

INFO

»**Marttaliiton kehitys yhteistyöprojekti Swazimaassa** koulutetaan kotitalousneuvoja, jotka vievät osaamistaan eteenpäin kotitaloustuotteita valmistaville nais- ja nuorisoryhmille. Yhteensä 24 ryhmää on saanut myös uusia välineitä tuotantonsa tehostamiseen.

»**Lisätiedot:** Marttaliiton kehittämispäällikkö Terhi Lindqvist, terhi.lindqvist@martat.fi, p. 050 516 9412.

»**Keräystili:** Danske Bank FI15 8000 1570 4855 90 /Marttojen kehitys yhteistyö.

Keräyslupa: 2020/2013/2590 on voimassa 1.8.2015 saakka. Uusi keräyslupa haetaan nykyisen jatkeeksi.

»Ottakaa piirin kautta yhteyttä oman alueenne vapaaehtoiseen **kv-marttaan**. Suunnitelkaa ja toteuttakaa **Syödään kuten Swazimaassa** -teemainen marttailta, jossa kuulette hankkeesta lisää ja pääsette valmistamaan paikallisia herkkuja. Uusi kurssiaineisto on juuri valmistunut.

EML 1/2016

Marttojen tuella Swazimaassa on järjestetty kotitalousneuvojille täydennyskoulutusta ja autettu naisia yrittäjäydessä. Hanke päättyy tänä vuonna.

TERHI LINDQVIST // KUVAT HELENA PUHAKKA-TARVAINEN

MARTTAT KYLVIVÄT HYVÄN SIEMENEN”

Käännyimme asfalttipäällysteeltä puunaiselle, pölyävälle maantielle Hlatikulun tienviitan kohdalla. Onneksaada, joten auto jaksaa kivuta muutaman kilometrin vuorenrintettä. Olemme läisessä Swazimaassa, Shiselwenin kunnassa, tutustumassa Naisten vakuukhanya Kwabomake) -tuotantoryhmään.

Naiset ovat kokoontuneet kylätalolle pieneseen huoneeseen. Täällä omallaan nyt koulupukuja vuoroissa, koskysyntä on tammikuussa kova uuden vuokauden alkaessa.

Yhtymän ohjaaja, kotitalousneuvoja Nodzizwe Tsabedze (35), on ollut mukana marttojen ja Suomen ulkoministeriön rahoittamissa täydennyskoulutuksissa Swazimaan yliopistolla kolme kertaa.

Olen valmistunut yli kymmenen vuotta ennen. Sen jälkeen moni asia on muuttunut, mutta kaikki kehittynyt. Maaseudullakin ihmiset tarvitsevat päivitettyä oppia voidakseen syödä terveellistä ruokaa ja tehdä kassan tuotteita myyntiin.

Parasta työssäni on nähdä, miten ohjaukseni naisryhmän tuotanto kasvaa ja tuotantotaso parane heidän oppiessaan uutta.

ARVO OMALLE TYÖLLE Naisten ryhmä on yksi niistä 24 ryhmästä, jotka vaimon vuonna 2013 mukaan Marttojen ja Swazimaan yliopiston hankkeeseen Kestävään toimeentulo ja osallisuus naisille ja nuorille.

Koulutuksen lisäksi naisryhmät ovat saaneet materiaalipaketteja, joiden sisältö suunniteltu yhdessä neuvojan kanssa

kullekin ryhmälle sopivaksi. Naisten valokone sai oman brodeerauskoneen. Swazimaassa jokainen koululainen käyttää koulupukua, jossa on oman koulun värit. Tärkeä osapuku on koulun vaakuna rintapielessä.

Aiemmin puvut piti viedä kirjailtaviksi kaupunkiin, Manziniin. Matkoihin kului aikaa ja rahaa, ja brodeerauskin maksoi. Nyt kun on oman kone, ryhmä saa puvusta paremman tulon.

ARVO OMALLE TYÖLLE Nodzizwe Tsabedzellä on takana kymmenen vuotta töitä ministeriön kotitalousneuvojana.

– Olen valmistunut yliopistolta, mutta osa vanhemmista kollegoista on oppinut työn melkein kokonaan käytännössä. Hieno, että olemme yhdessä saaneet koulutusta lisää ja verrata kokemuksia, hän toteaa täydennyskoulutuksesta.

Tsabedzellä on 4- ja 6-vuotiaat lapset. Jotta voisi käydä töissä, hän tarvitsee lapsilleen kokopäiväisen hoitajan.

– Mutta en valita. Haluan jatkaa työssäni, koska se on minulle tärkeää.

– Mietin päivittäin, mitä voisimme tehdä paremmin. Oman työn arvon laskeminen ja tuotteen hinnan muodostuminen on niin tärkeää, että sitä on kerrattava yhä uudelleen. Asia ei ole välttämättä helppo naisille, joilla on matala koulutustaso.

Nodzizwe Tsabedze uskoo, että neuvotien työtä arvostetaan kylissä.

– Ikävää, että Marttojen hanke päättyy. Meidän työemme kuitenkin jatkuu. Yliopiston ja muiden järjestöjen kanssa on jo suunnitelmia yhteistyöstä. Marttat kylvivät tänne hyvän siemenen. ●

INFO

» Terhi Lindqvist ja Helena Puhakka-Tarvainen vierailivat Kestävä toimeentulo ja osallisuus naisille ja nuorille -hankkeen päätöseminaarissa joulukuussa 2015. Lindqvist on Marttaliiton kehittämisspäällikkö ja Puhakka-Tarvainen hallituksen jäsen.

» Yhteistyötä Swazimaan yliopiston kanssa tehtiin 2013–2015. Vuonna 2016 hanke saatetaan päätökseen Suomen kehitysyhteistyötä koskeneiden budjettileikkausten vuoksi.

» Marttojen työ jatkuu Kamerunissa, ja Etiopiassa käynnistetään yhteistyötä vammaisten naisten yhdistyksen kanssa.

» Marttojen kehitysyhteistyön keräystili: Danske Bank FI15 8000 1570 4855 90 / viite 2066

» Keräyslupa: POL-2015-7512. Lupa voimassa 12.8.2015–1.8.2017 koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

» Kysy lisätietoja, pyydä materiaalia lainaan, ole piirisi kautta yhteydessä oman alueesi vapaaehtoiseen kv-marttoihin, jotka voivat kertoa toiminnasta lisää ja auttaa järjestämään Afrikka-illan yhdistyksesi.

» Marttaliiton kehittämisspäällikkö Terhi Lindqvist, terhi.lindqvist@marttat.fi, p. 050 516 9412.